

et scientiam in iudicando, non de ipsa re revelata, sed de ejus convenientia vel respectu Dei, vel respectu nostri, quatenus iudicatur digna fide, vel quatenus amabilis a nobis reputatur? Nisi forte dicat, quod sapientia iudicat res divinas esse dignas credi et amari per causas superiores et divinas, scientia autem iudicat hoc ipsum per causas inferiores et creatas. Et hoc quidem verum est; sed non evacuat difficultatem, quia restat explicare quomodo cognoscantur et uniantur nobis supernaturaliter res creatæ, ut per illas iudicare possimus. Et rursus cur tali modo non poterit ad ipsamet veritates penetrare, et non solum ad illam extrinsecam convenientiam, ut supra de sapientiæ dono ponderavimus.

LIV. D. Thomas 2-2, quæst. ix, art. ii ad primum difficultatem istam resolvens inquit: « Quod licet ea de quibus est fides, sint res divinæ et æternæ, tamen ipsa fides est quoddam temporale in animo credentis. Et ideo scire quid credendum sit, pertinet ad donum scientiæ. Scire autem ipsas res creditas secundum seipsas perquamdam unionem ad ipsas, pertinet ad donum sapientiæ. » Respondens vero D. Thomas in iii, dist. xxxv, quæst. ii, art. iii, quæstiunc. i ad primum eidemmet difficultati et argumento, quod in loco citato ex secunda secunda proposuerat, scilicet quod secundum Augustinum perscientiam fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur; fides autem est de rebus divinis; ergo et scientia, inquit D. Thomas: « Quod etiam ex humanis cognitio divinorum, et nutritur et defenditur, quia invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. » Unde in hac solutione ultima videtur D. Thomas magis ampliare cognitionem doni scientiæ, scilicet ad omnem cognitionem ex

humanis, et ex his quæ facta sunt ad invisibilia Dei; cum tamen in prima solutione ex secunda secunda videatur restringere istam cognitionem ad illud creatum, quod est fides secundum quod ponitur in subjecto seu animo credentis, non ad id quod ex parte objecti fides attingit. Hoc autem est nimis restringere objectum ipsum scientiæ, et reducere illam ad quemdam actum reflexum, scilicet ad cognitionem ipsius fidei, quæ est quoddam temporale in animo credentis.

LV. Non est autem verisimile ad hoc tantum restringi cognitionem scientiæ; tum, quia in eodem articulo D. Thomas paulo ante dixerat: « Quod donum scientiæ est circa res humanas, vel circa res creatas, » quod majorem amplitudinem significat, et ibidem articulo quarto docet: « Quod dono scientiæ respondet quidem primo luctus de præteritis erratis, et consequenter consolatio, dum homo per rectum iudicium scientiæ creaturas ordinat in bonum divinum. » Quod utique plus dicit, quam solum cognoscere ipsam fidem prout quoddam temporale est in animo credentis. Tum etiam, quia ad cognoscendam ipsam fidem prout exercetur in animo credentis non oportet esse in gratia et charitate, cum etiam in peccatore exerceatur. Donum autem scientiæ solum est in habentibus gratiam. Non ergo restringitur donum scientiæ ad cognoscendum solum ipsam fidem prout est quoddam temporale in animo credentis, sed ad quamcumque rem creatam quæ potest cognosci per fidem; licet exemplum illud de cognitione fidei prout est quoddam temporale in animo audientis posuerit S. Thomas ut ex ipsis verbis argumenti contrarii ei responderet, ostendens quod etsi per scientiam fides saluberrima gignitur, adhuc ibi datur locus ut

ex causis creatis seu humanis procedatur, quia ipsamet fides et ipsum credere, aliquid temporale est, et circa ipsum etiam scientia procedit.

LVI. Quare ad difficultatem propositam respondetur ex supradictis, quod scientiæ donum etiam pertinet ad scientiam mysticam et affectivam, nec enim in Scriptura nominatur scientia quomodocumque, sed spiritus scientiæ, et scientia sanctorum, quia solum est in habentibus gratiam. Et sic fundari debet in aliqua motione Spiritus sancti quæ movet mentem non puro et nudo lumine manifestante veritatem prout est extra, sed prout interna experientia et quasi connaturalitate affectiva, et supernaturalis fertur, et attingit res de quibus iudicat.

LVII. Et cum fit instantia, quomodo de rebus humanis habetur experientia et gustus aliquis internus supernaturalis, respondetur quod ut supra diximus, charitas, qua affectus noster unitur Deo primario fertur in Deum et res divinas, et secundario in creatas propter Deum. Unde affectus ille connaturalizatur atque unitur Deo et experimentalem gustum de Deo habet, sed simul etiam habet gustum et experientiam de creaturis, formatque iudicium rectum de illis, tum ad contemnendum, ne ab illis inordinate ducatur; tum ad diligendum moderate, ordinando illas in Deum. Et sic ille qui dicebat: *An experimentum quæritis ejus qui in me loquitur Christus?* ii ad Corinth. xiii, etiam dicebat: *Omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, ut Christum lucrifacerem,* ad Philipp. iii, quia videlicet ad habendam perfectam unionem cum Deo et experientiam de illius immensa bonitate, valde conducit denudatio a creaturis, et cognitio de illarum paupertate et limitatione, et amaritudine; et sic

consideratio illarum etiam juvare solet ad inhærendum firmiter Deo, quia a nobis per viam remotionis creaturarum cognoscitur. Bene enim iudicium de creaturis habebat Apostolus, qui dicebat Roman. viii: *Certus sum quod neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.* Ubi satis ostendit quale iudicium feratur de creaturis ex charitate ipsa Dei, ne propter illarum commoditatem aut timorem separari quis debeat a charitate Dei. Hanc ergo experientiam et gustum atque sensum de creaturis ut sic illas gustemus, quod propter illas non hæreamus eis, sed transeamus ad Deum, nec de illis finem nobis ultimum faciamus, solum habet ille qui rectam æstimationem et iudicium habet de ultimo fine, et potest comparisonem et collationem faciendo inter Deum et creaturas, scire et videre quam malum et amarum est reliquisse Dominum Deum suum, Jerem. ii. Hoc enim proprie pertinet ad donum scientiæ, dum dicit: *Scito* (id est, per scientiam) *et vide quia malum est dereliquisse te Dominum Deum tuum:* et rursus alius propheta dicit: *Narraverunt mihi iniqui fabulationes, sed non sicut lex tua,* Psalm. cxviii: et in Osea cap. ii dicit anima quæ ad Deum convertitur: *Revertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis quam nunc:* et iterum Jerem. iii: *Ecce nos venimus ad te, tu enim es Dominus Deus noster: vere mendaces erant colles, et multitudo montium, vere in Domino Deo salus Israel.* Hæc est cognitio creaturarum per donum scientiæ transire nos faciens ad Deum.

LVIII. Ex quibus omnibus deducitur dari ex motione Spiritus sancti et affectu ordinato circa Deum et creaturas iudicium discretivum inter illam et istas, quantum ad rectam æstimationem de creaturis: *Ne fiant in odium et muscipulam pedibus insipientium.* Et hoc recte iudicare de creaturis, scientia sanctorum est, et fundatur in illo spiritali gustu et affectu charitatis, qui non sistit solum in Deo, sed etiam ad creaturas transit propter Deum, et ordinate ad Deum, et sic format iudicium de ipsis secundum earum proprietates, quod pertinet ad causas inferiores, et creatas, sicque distinguitur a sapientia, quæ procedit ex ipsa causa suprema et altissima, cui primo et per se unitur per charitatem.

LIX. Et ex his etiam dignoscitur distinctio doni scientiæ a fide, a consilio, a scientia acquisita, quod supra secundo loco proposuimus. Nam a fide distinguitur eo modo, quo diximus de sapientia; tum a posteriori, quia donum scientiæ, sicut et sapientiæ manere potest sine fide in patria, et fides sine dono scientiæ in peccatore; tum a priori et ex propriis et intrinsicis, quia donum scientiæ est iudicativum de veritatibus resolute et per causas non supremas, sed inferiores, fides autem pure credit testimonio dicentis, non causas inquiri; tum denique, quia scientia procedit ex affectu et unione ad Deum, non quatenus unimur ipsi Deo in se, et experimur ipsum, sed quatenus est ratio diligendi ordinate creaturas, et æstimationem rectam faciendi de illis. A consilio vero distinguitur, quia iudicium scientiæ non est pure practicum, sed speculativum et resolutivum in causas, non vero proxime et præcise directivum de agendis, sicut prudentia et consilium. A scientia vero acquisita distinguitur, quia

donum scientiæ est supernaturale et fundatum in interiori experientia et gustu rerum spiritualium, et sic est scientia effectiva et mystica, non studio et industria acquisita, neque solum quidditates rerum nudo discursu aut lumine indagatur, sed affectu ipso earum differentias a Deo expetit.

LX. Quantum ad tertium, scilicet ad quæ objecta se extendat donum scientiæ, dico quod quantum ad objecta materialia, circa quæ versatur fides, versari potest donum intellectus, sapientiæ, et scientiæ; diversificantur autem in rationibus formalibus, seu motivis. Nam sapientia licet principaliter sit de divinis, tamen etiam de creatis, seu humanis iudicat (spiritalis enim iudicat omnia) licet hoc faciat per altissimam causam et inhærendo rebus divinis, ut tradit S. Thomas 2-2, q. XLV, artic. I. Scientia etiam licet ex causis creatis procedat, tamen etiam per eas ad ea quæ divina sunt, potest attingere, quatenus invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Unde etiam D. Thomas 2-2, quæst. IX, art. II ad secundum inquit: « Quod cum homo per res creatas Deum cognoscit magis videtur hoc pertinere ad scientiam, ad quam pertinet formaliter, quam ad sapientiam, ad quam pertinet materialiter. Et e converso, cum secundum res divinas iudicamus de rebus creatis, magis hoc ad sapientiam, quam ad scientiam pertinet. » Ergo circa divina potest procedere scientia ex causis creatis, ad Deum assurgendo, et comparisonem faciendo inter Deum et creaturas, ut vidimus: et circa humana potest sapientia procedere ab altissima causa quæ est Deus, ad hæc inferiora descendendo. Unde etiam colligitur non restringi donum scientiæ ad cognoscendum solum id quod temporale est in actu fidei, etiam in scientia D. Thomæ,

Donum vero intellectus circa hæc omnia potest procedere simplici iudicio, ex terminis penetrando et apprehendendo quid unumquodque sit saltem per viam remotionis, non resolute ex causis iudicando, ut disputatione præcedenti late explicavimus.

ARTICULUS V.

Distinctio doni consilii a reliquis.

I. Certum est donum consilii correspondere virtuti prudentiæ, quia proprie ad prudentem pertinet consilium. Appellatur autem potius donum consilii, quam donum prudentiæ ut magis per hoc insinuetur divina motio et instinctus, quo proprie movetur homo per dona Spiritus sancti, nam ut dicit S. Thomas 2-2, quæstione LII, artic. II ad primum: « Quia in donis Spiritus sancti mens humana non se habet ut movens, sed magis ut mota, inde est, quod donum correspondens prudentiæ non fuit conveniens, quod præceptum diceretur, vel iudicium, sed consilium, per quod potest significari motio mentis consiliata ab alio consiliante. »

II. Difficultas ergo prima est in distinguendo hoc dono a fide, et dono scientiæ, atque a prudentia infusa. Videtur enim per has virtutes præstari posse quicquid per donum consilii; ergo non distinguitur ab illis, aut est superfluum hoc donum consilii. Antecedens probatur, nam fides est eminenter practica, quatenus se extendit ad agibilia, si quidem fides per dilectionem operatur; ergo potens est fides dirigere operationes; ergo facit officium prudentiæ, licet eminentiori modo. Et similiter dona sapientiæ, et scientiæ etiam se extendunt ad dirigen-

das operationes, quia practica sunt, et simul speculativa ut docet S. Thomas 2-2, quæst. IX et quæst. XLV; ergo sufficienter dirigere et regulare possunt operationes nostras etiam in his quæ excedunt regulas communes, quia etiam ipsa dona sapientiæ, et scientiæ ex motione Spiritus sancti procedunt; ergo sufficientiunt regulare tales actus excedentes regulas communes, si quidem etiam ipsa scientia et sapientia excedunt regulas communes, in dirigendo et cognoscendo. Et dato quod præter ista dona scientiæ et sapientiæ requiratur speciale consilium, cur non sufficiat prudentia infusa, quæ est virtus præsertim regulata a fide, et donis scientiæ, et sapientiæ ad operandum, et quæ dono consilii fieri possunt, præsertim cum prudentia infusa supernaturaliter prout, quia infusa est, et pro extraordinariis casibus, et qui communes regulat excedunt, habeat adjunctam gnomen, quæ est una ex virtutibus prudentiæ adjunctis, quæ dirigit actiones extraordinarias, et communem regulam excedentes, et in prudentia infusa seu supernaturali dirigit ex supernaturali et speciali motione Spiritus sancti. Ad quid ergo necessarium est, ultra hæc omnia ponere speciale donum Spiritus sancti, quod sit donum consilii?

III. Secundo, est difficultas circa objecta consilii, an se extendat donum consilii ad omnia agibilia; an solum ad illa quæ exercentur in voluntate per dona partis appetitivæ, scilicet per pietatem, fortitudinem, et timorem, ita quod omnes operationes istorum donorum requirant speciale consilium, quod sit donum Spiritus sancti. Videntur enim sæpius exerceri isti actus sine speciali dono, et instinctu Spiritus sancti, si quidem ista dona sunt necessaria ad salutem, et in omnibus justis re-